

Nr 78

Av herr **Romanus m. fl.**, om upphävande av affärstidslagen.

(Lika lydande med motion nr 37 i Första kammaren)

Den nu gällande affärstidslagen infördes 1966. Redan vid det tillfället ansåg åtskilliga remissinstanser att den dåvarande butiksstängningslagen borde upphävas utan att ersättas av någon ny reglering av affärstiderna, bl. a. näringsfrihetsombudsmannen (NO) och statens konsumentråd.

Som motivering härför framfördes att konsumenternas efterfrågan borde styra öppettiderna, att samhällsutvecklingen — med allt fler familjer där båda makarna förvärvsarbetar — ökat behovet av öppethållande på söndagar och kvällar och att affärstidslagen skulle få en konkurrensbegränsande verkan. De handelsanställdas önskemål beträffande arbetstiderna borde anses tillgodosedda genom den allmänna arbetstidslagstiftningen.

Riksdagen följde emellertid regeringens förslag och antog den nuvarande affärstidslagen med en giltighetstid begränsad till fem år. Den löper således ut med utgången av år 1971. Då borde man enligt föredragande statsrådet på nytt pröva frågan om affärstidsregleringen skall slopas helt.

Nu har lagen varit i kraft i tre år. Enligt vår mening kan man redan nu ta ställning för ett upphävande av lagen. Vid behandlingen 1966 framfördes farhågor för att den dispensgivning, som är nödvändig vid en affärstidsreglering, skulle snedvrída konkurrensen mellan olika butiker i samma område. Så har också blivit fallet. Det har i praktiken visat sig att gränsdragningen mellan de butiker som fått dispens och de som vägrats blivit tämligen godtycklig.

Även gränsdragningen för vilka varor som skall ingå i det s. k. kiosk-sortimentet, och alltså få säljas även på icke affärstid, har visat sig svår att motivera rationellt.

I mars 1969 avtog riksdagen motionsförslag om upphävande av affärstidslagen fr. o. m. 1 juli 1969. Sedan dess har regeringen avgjort ytterligare ett antal uppmärksammade dispensärenden, framför allt i Storstockholm. I övervägande antalet fall har regeringen vägrat dispens. Därigenom har uppstått olikheter i servicestandard mellan likartade samhällsdelar och mellan olika butiker i likartade lägen som verkat förbryllande för såväl allmänheten som för de ansvariga kommunala förtroendemännen och tjänstemännen. Regeringens beslut om upphävande av de dispenser som kommunerna

beviljat har av många medborgare upplevts som en omotiverad serviceförsämring.

I proposition 144 år 1966 säger föredragande statsrådet: »Frågan om dispens bör meddelas skall bedömas i första hand med hänsyn till konsumenternas intresse. För att dispens skall medges måste det kunna antas att det finns ett utbrett önskemål om utsträckt affärstid. Men i det fallet bör dispens inte heller få vägras.»

Regeringens beslut i dispensfrågor under 1969 visar att propositionens ord inte förverkligats på det sätt man haft anledning att vänta sig. Det faktum att de affärer, som haft söndagsöppet, haft en försäljning långt över genomsnittet ger t. ex. enligt regeringens uppfattning inte anledning att anta att konsumenterna önskar handla på söndagarna. De försök som gjorts från regeringens sida att klargöra på vilket sätt ett »utbrett önskemål om utsträckt affärstid» enligt regeringens mening bör styrkas — t. ex. av handelsminister Lange i en interpellationsdebatt i andra kammaren den 5 december 1969 — bevisar ytterligare svårigheten att på ett rimligt och rättvist sätt tillämpa affärstidslagen.

Handelsministern har nu tillsatt en utredning för att pröva behovet av fortsatt affärstidsreglering. Vi anser inte att en sådan utredning behövs. Enligt vår mening kan konsumenterna själva bättre än olika myndigheter, såväl kommunala som statliga, avgöra när de önskar göra sina inköp. Affärerna bör därför ges möjlighet att hålla öppet på de tider då tillräcklig efterfrågan finns för att detta skall vara lönsamt. Vi anser att redan affärstidsutredningens betänkande (SOU 1965: 39) gav tillräckligt underlag för ett avskaffande av affärstidsregleringen.

De tre år som affärstidslagen varit i kraft har givit övertygande belägg för svårigheten att på ett rimligt sätt tillämpa det dispensförfarande som blir nödvändigt vid varje form av reglering av affärstiderna. För att konstatera detta behövs ingen särskild utredning.

Affärstidslagen bör därför upphävas fr. o. m. den 1 juli 1970. Ett uppskov med detta beslut innebär endast att konsumenterna i ytterligare två år får otillfredsställande och i vissa fall försämrade service.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen beslutar upphäva 1966 års affärstidslag (SFS 1966: 668) fr. o. m. den 1 juli 1970.

Stockholm den 14 januari 1970

Gabriel Romanus (fp)

Ingemar Mundebo (fp)

Per Ahlmark (fp)